

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ «КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ імені Ігоря Сікорського»

ФАКУЛЬТЕТ ПРИКЛАДНОЇ МАТЕМАТИКИ

Кафедра системного програмування та спеціалізованих комп'ютерних систем

Лабораторна робота №3

з дисципліни Бази даних і засоби управління

на тему: "Засоби оптимізації роботи СУБД PostgreSQL"

Виконала:

студентка III курсу

групи КВ-94

Iyc I. O.

Перевірив:

Петрашенко А. В.

Постановка задачі

 $Mетою poботи \in 3$ добуття практичних навичок використання засобів оптимізації СУБД PostgreSQL.

Завдання роботи полягає у наступному:

- 1. Перетворити модуль "Модель" з шаблону MVC лабораторної роботи №2 у вигляд об'єктно-реляційної проекції (ORM).
- 2. Створити та проаналізувати різні типи індексів у PostgreSQL.
- 3. Розробити тригер бази даних PostgreSQL.
- 4. Навести приклади та проаналізувати рівні ізоляції транзакцій у PostgreSQL.

№ варіанта	Види індексів	Умови для тригера	
8	BTree, GIN	After, insert, update	

Посилання на репозиторій у GitHub з вихідним кодом програми та звітом: https://github.com/van2ivan/KV-94-Ivan-Ius

Завдання №1

Обрана предметна галузь передбачає ведення обліку оцінок у навчальному закладі

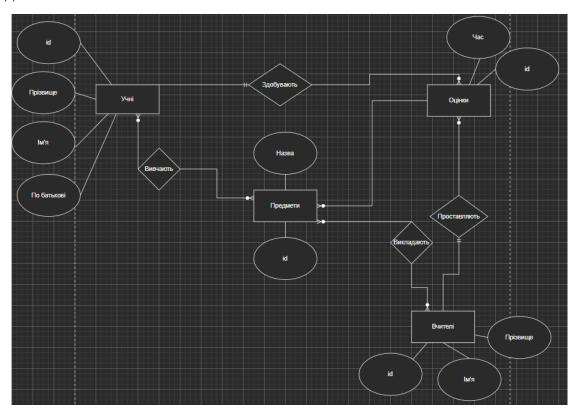

Рисунок 1. ER-діаграма

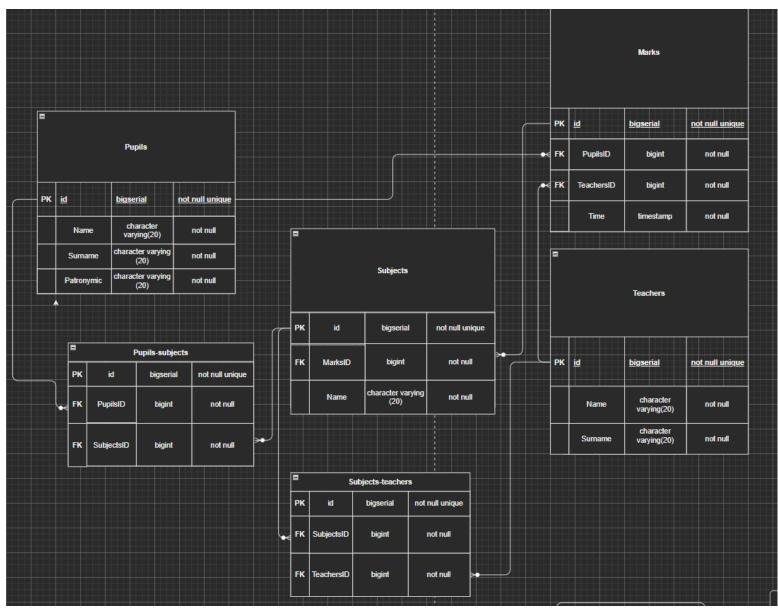

Рисунок 2. Схема бази даних

Класи ORM у реалізованому модулі Model

```
from sqlalchemy import BigInteger, Column, DateTime, Float, ForeignKey, Numeric, String, Table, Text, text
from sqlalchemy.dialects.postgresql import OID
from sqlalchemy.orm import relationship
from sqlalchemy.ext.declarative import declarative_base
Base = declarative base()
metadata = Base.metadata
class Pupil(Base):
    __tablename__ = 'Pupils'
    Id = Column(BigInteger, primary_key=True,
server_default=text("nextval('\"Pupils_Id_seq\"'::regclass)"))
    Name = Column(String(20), nullable=False)
    Patronymic = Column(String(20), nullable=False)
    Surname = Column(String(20), nullable=False)
class Teacher(Base):
    __tablename__ = 'Teachers'
    id = Column(BigInteger, primary_key=True, unique=True,
server_default=text("nextval('\"Teachers_id_seq\"'::regclass)"))
    name = Column(String(20), nullable=False)
    surname = Column(String(20), nullable=False)
class Mark(Base):
    __tablename__ = 'Marks'
    id = Column(BigInteger, primary_key=True, unique=True,
server default=text("nextval('\"Marks id seq\"'::regclass)"))
    time = Column(DateTime, nullable=False)
    pupilsid = Column(ForeignKey('Pupils.Id'), nullable=False)
    teachersid = Column(ForeignKey('Teachers.id'), nullable=False)
    Pupil = relationship('Pupil')
    Teacher = relationship('Teacher')
class Subject(Base):
    tablename = 'Subjects'
    id = Column(BigInteger, primary_key=True, unique=True,
server_default=text("nextval('\"Subjects_id_seq\"'::regclass)"))
    name = Column(String(20), nullable=False)
    marksid = Column(ForeignKey('Marks.id'), nullable=False)
    Mark = relationship('Mark')
class PupilsSubject(Base):
    __tablename__ = 'PupilsSubjects'
    id = Column(BigInteger, primary_key=True, unique=True,
server_default=text("nextval('\"PupilsSubjects_id_seq\"'::regclass)"))
    pupilsid = Column(ForeignKey('Pupils.Id'), nullable=False)
    subjectsid = Column(ForeignKey('Subjects.id'), nullable=False)
```

```
Pupil = relationship('Pupil')
Subject = relationship('Subject')

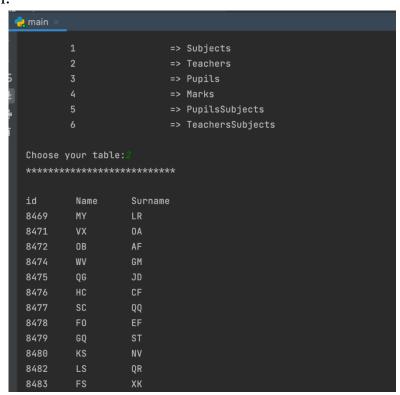
class TeachersSubject(Base):
    __tablename__ = 'TeachersSubjects'

    id = Column(BigInteger, primary_key=True, unique=True,
server_default=text("nextval('\"TeachersSubjects_id_seq\"'::regclass)"))
    teachersid = Column(ForeignKey('Teachers.id'), nullable=False)
    subjectsid = Column(ForeignKey('Subjects.id'), nullable=False)

Subject = relationship('Subject')
Teacher = relationship('Teacher')
```

Запити у вигляді ORM

Продемонструємо вставку, виучення, редагування даних. Початковий стан:

Видалення запису:

Вставка запису:

```
Choose your table: 2
Name = Ins
Surname = Ert
'added'
```

Редагування запису:

Запити пошуку та генерації рандомізованих даних також було реалізовано, логіку пошуку було змінено у порівнянні з лабораторною роботою №2 (усі дані для пошуку передвизначено, тепер вони не вводяться з клавіатури). Запити на пошук ті самі, що і л.р. №2.

```
Choose your table:2
Row to update where id = 8469
Name = Ann
Surname = Us
'updated'
1 => Continue update, 2 => Stop update => 2
  8488
            Petro
                       Poroshenko
  8494
            sql
                    alchemy
  8495
            Ins
                       Ert
                       'Us'
  8469
            'Ann'
  *********
```

Завдання №2

Для тестування індексів було створено окремі таблиці у базі даних з 1000000 записів.

Hash

Хеш-індекси в PostgreSQL використовують форму структури даних хештаблиці (використовують хеш-функцію). Хеш-коди поділені на обмежену кількість комірок. Коли до індексу додається нове значення, PostgreSQL застосовує хешфункцію до значення і поміщає хеш-код і вказівник на кортеж у відповідну комірку. Коли відбувається запит за допомогою індексу хешування, PostgreSQL бере значення індексу і застосовує хеш-функцію, щоб визначити, яка комірка може містити потрібні дані.

Стверення таблиці БД:

```
DROP TABLE IF EXISTS "hash_test";
CREATE TABLE "hash_test"("id" bigserial PRIMARY KEY, "time" timestamp);
INSERT INTO "hash_test"("time") SELECT (timestamp '2021-01-01' + random() * (timestamp)
```

```
'2020-01-01' - timestamp '2022-01-01')) FROM
(VALUES('qwertyuiopasdfghjklzxcvbnmQWERTYUIOPASDFGHJKLZXCVBNM')) as
symbols(characters), generate series(1, 1000000) as q;
Запити для тестування:
SELECT COUNT(*) FROM "hash_test" WHERE "id" % 2 = 0;
SELECT COUNT(*) FROM "hash_test" WHERE "time" >= '20191001';
SELECT AVG("id") FROM "hash_test" WHERE "time" >= '20191001' AND "time" <= '20211207';</pre>
SELECT SUM("id"), MAX("id") FROM "hash_test" WHERE "time" >= '20200505' AND "time" <=
'20210505' GROUP BY "id" % 2;
Створення індексу:
DROP TABLE IF EXISTS "hash_test";
```

```
CREATE INDEX "time_hash_index" ON "hash_test" USING hash("id");
```

Результати і час виконання на скріншотах з psql

Запити без індексування:

```
postgres=# DROP INDEX IF EXISTS "time_hash_index";
ПОВІДОМЛЕННЯ: індекс "time_hash_index" не існує, пропускається
Время: 2,492 мс
postgres=# SELECT COUNT(*) FROM "hash_test" WHERE "id" % 2 = 0;
500000
(1 строка)
Время: 111,332 мс
postgres=# SELECT COUNT(*) FROM "hash_test" WHERE "time" >= '20191001';
count
626919
(1 строка)
Время: 163,147 мс
.
postgres=# SELECT AVG("id") FROM "hash test" WHERE "time" >= '20191001' AND "time" <= '20211207';
500254.786621557171
(1 строка)
Время: 176,904 мс
postgres=# SELECT SUM("id"), MAX("id") FROM "hash_test" WHERE "time" >= '20200505' AND "time" <= '20210505' GROUP BY "id" % 2;
            max
82418773060 | 999999
 82457311990 | 999994
(2 строки)
Время: 120,725 мс
```

Запити з індексуванням:

```
postgres=# CREATE INDEX "time_hash_index" ON "hash_test" USING hash("id");
CREATE INDEX
Время: 3745,561 мс (00:03,746)
postgres=# SELECT COUNT(*) FROM "hash_test" WHERE "id" % 2 = 0;
count
500000
(1 строка)
Время: 95,619 мс
postgres=# SELECT COUNT(*) FROM "hash_test" WHERE "time" >= '20191001';
count
626336
(1 строка)
Время: 100,444 мс
.
postgres=# SELECT AVG("id") FROM "hash_test" WHERE "time" >= '20191001' AND "time" <= '20211207';
500044.170913056251
(1 строка)
Время: 155,144 мс
postgres=# SELECT SUM("id"), MAX("id") FROM "hash_test" WHERE "time" >= '20200505' AND "time" <= '20210505' GROUP BY "id" % 2;
    sum
            max
82587011394 | 999994
82348391481 | 999989
(2 строки)
Время: 155,314 мс
```

Очевидно, що індексування за допомогою hash не значно пришвидшує пошук даних у табиці, а іноді навіть показує гірші результати, ніж запити без ідексування. Це випливає з того, що це один із найпримітивніших методів індексування і для пошуку потрібних даних алгоритм все одно проходить через усі записи у таблиці (на відміну від GIN). Він ефективний при застосуванні до поля числового типу. GIN

GIN призначений для обробки випадків, коли елементи, що підлягають індексації, є складеними значеннями (наприклад - реченнями), а запити, які обробляються індексом, мають шукати значення елементів, які з'являються в складених елементах (повторювані частини слів або речень). Індекс GIN зберігає набір пар (ключ, список появи ключа), де список появи — це набір ідентифікаторів рядків, у яких міститься ключ. Один і той самий ідентифікатор рядка може знаходитись у кількох списках, оскільки елемент може містити більше одного ключа. Кожне значення ключа зберігається лише один раз, тому індекс GIN дуже швидкий для випадків, коли один і той же ключ з'являється багато разів. Цей індекс може взаємодіяти тільки з полем типу tsvector.

Стверення таблиці БД:

Створення індексу:

DROP INDEX IF EXISTS "gin_index";

CREATE INDEX "gin_index" ON "gin_test" USING gin("gin_vector");

```
DROP TABLE IF EXISTS "gin_test";
CREATE TABLE "gin_test"("id" bigserial PRIMARY KEY, "string" text, "gin_vector" tsvector);
INSERT INTO "gin_test"("string") SELECT substr(characters, (random() * length(characters) + 1)::integer, 10) FROM
(VALUES('qwertyuiopasdfghjklzxcvbnmQWERTYUIOPASDFGHJKLZXCVBNM')) as symbols(characters), generate_series(1, 1000000) as q;
UPDATE "gin_test" set "gin_vector" = to_tsvector("string");

3aпити для тестування:

SELECT COUNT(*) FROM "gin_test" WHERE "id" % 2 = 0;
SELECT COUNT(*) FROM "gin_test" WHERE ("gin_vector" @@ to_tsquery('bnm'));
SELECT SUM("id") FROM "gin_test" WHERE ("gin_vector" @@ to_tsquery('QWERTYUIOP')) OR ("gin_vector" @@ to_tsquery('bnm'));
SELECT MIN("id"), MAX("id") FROM "gin_test" WHERE ("gin_vector" @@ to_tsquery('bnm'))
GROUP BY "id" % 2;
```

Результати і час виконання на скріншотах з psql

Запити без індексування:

```
postgres=# DROP INDEX IF EXISTS "gin_index";
ПОВІДОМЛЕННЯ: індекс "gin_index" не існує, пропускається
Время: 1,634 мс
postgres=# SELECT COUNT(*) FROM "gin_test" WHERE "id" % 2 = 0;
count
500000
(1 строка)
Время: 203,518 мс
postgres=# SELECT COUNT(*) FROM "gin_test" WHERE ("gin_vector" @@ to_tsquery('bnm'));
19142
(1 строка)
Время: 474,229 мс
postgres=# SELECT SUM("id") FROM "gin_test" WHERE ("gin_vector" @@ to_tsquery('QWERTYUIOP')) OR ("gin_vector" @@ to_tsquery('bnm'));
   sum
23943769938
(1 строка)
Время: 1188,034 мс (00:01,188)
postgres=# SELECT MIN("id"), MAX("id") FROM "gin_test" WHERE ("gin_vector" @@ to_tsquery('bnm')) GROUP BY "id" % 2;
100 | 999994
45 | 999937
(2 строки)
Время: 1120,586 мс (00:01,121)
```

Запити з індексуванням:

```
postgres=# CREATE INDEX "gin_index" ON "gin_test" USING gin("gin_vector");
CREATE INDEX
Время: 355,983 мс
oostgres=# SELECT COUNT(*) FROM "gin_test" WHERE "id" % 2 = 0;
count
500000
(1 строка)
Время: 156,321 мс
postgres=# SELECT COUNT(*) FROM "gin_test" WHERE ("gin_vector" @@ to_tsquery('bnm'));
count
19142
(1 строка)
Время: 25,425 мс
postgres=# SELECT SUM("id") FROM "gin_test" WHERE ("gin_vector" @@ to_tsquery('QWERTYVIOP')) OR ("gin_vector" @@ to_tsquery('bnm'));
23943769938
(1 строка)
Время: 243,217 мс
postgres=# SELECT MIN("id"), MAX("id") FROM "gin_test" WHERE ("gin_vector" @@ to_tsquery('bnm')) GROUP BY "id" % 2;
min | max
45 | 999937
100 | 999994
(2 строки)
Время: 13,533 мс
```

З отриманих результатів бачимо, що в усіх заданих випадках пошук з індексацією відбувається значно швидше, ніж пошук без індексації (окрім першого, оскільки на перший запит дана індексація не впливає). Це відбувається завдяки головній особливості індексування GIN: кожне значення шуканого ключа зберігається один раз і запит іде не по всій таблиці, а лише по тим даним, що містяться у списку появи цього ключа. Для даних типу numeric даний тип індексування використовувати недоцільно і неможливо.

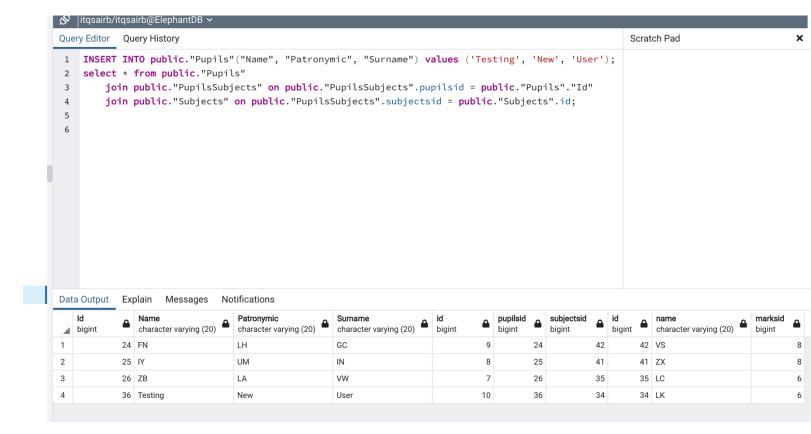
Завдання №3

Тригер створений для таблиці Pupils. Під час додання нового учня він прив'язується до викладача та предмета.

Команди, що ініціюють виконання тригера:

```
CREATE TRIGGER new_pupil_arrived
AFTER INSERT ON public. "Pupils"
FOR EACH ROW EXECUTE PROCEDURE assignPupilToSubject();
Текст тригера:
CREATE OR REPLACE FUNCTION assignPupilToSubject() RETURNS TRIGGER AS $$
declare
 teacherID bigint;
 subjectID bigint;
BEGIN
       select id into teacherID from public."Teachers" order by random() limit 1;
 select id into subjectID from public."Subjects" order by random() limit 1;
 insert into public. "Pupils Subjects" (pupils id, subjects id) values (NEW. "Id",
subjectID);
 insert into public. "TeachersSubjects" (teachersid, subjectsid) values (teacherID,
subjectID);
    RETURN NULL;
END
$$ LANGUAGE 'plpgsql'
```

Результат роботи тригера

За результатами видно що після додання нового студента з'явилися відповідні записи у Subjects та PupilsSubjects

Завдання №4

Для цього завдання також створювалась окрема таблиця з деякими початковими

даними:

```
DROP TABLE IF EXISTS "transactions";

CREATE TABLE "transactions"(
   "id" bigserial PRIMARY KEY,
   "numeric" bigint,
   "text" text
);

INSERT INTO "transactions"("numeric", "text") VALUES (111, 'string1'), (222, 'string2'), (333, 'string3');

ДНОГО ЧИТАННЯ.
```

REPEATABLE READ

На цьому рівні ізоляції Т2 не бачитиме змінені дані транзакцією Т1, але також не зможе отримати доступ до тих самих даних.

Тут видно, що друга не бачить змін з першої:

А тут, що отримуємо помилку при спробі доступу до тих самих даних:

```
postgres=# START TRANSACTION;
START TRANSACTION
postgres=*# SET TRANSACTION ISOLATION LEVEL REPEATABLE READ READ WRITE;
SET
postgres=*# UPDATE "transactions" SET "numeric" = "numeric" + 1;
UPDATE 3
postgres=# COMMIT;
COMMIT
postgres=#

COMM
```

Бачимо, що не виникає читання фантомів та повторного читання, а також заборонено одночасний доступ до незбережених даних. Хоча класично цей рівень ізоляції призначений для попередження повторного читання.

SERIALIZABLE

На цьому рівні транзакіції поводять себе так, ніби вони не знають одна про одну. Вони не можуть вплинути одна на одну і одночасний доступ строго заборонений.

```
ostgres=*# SET TRANSACTION ISOLATION LEVEL SERIALIZABLE READ WRITE;
                                                                                                                postgres=*# SET TRANSACTION ISOLATION LEVEL SERIALIZABLE READ WRITE;
oostgres="# UPDATE "transactions" SET "numeric" = "numeric" + 1;
                                                                                                                 postgres=*# SELECT * FROM "transactions";
                                                                                                                 id | numeric | text
ostgres=*# INSERT INTO "transactions"("numeric", "text") VALUES (444, 'strin
                                                                                                                              111 | string1
222 | string2
333 | string3
oostgres=*# DELETE FROM "transactions" WHERE "id"=1;
ostgres=*# SELECT * FROM "transactions";
id | numeric | text
                                                                                                                 postgres=*# SELECT * FROM "transactions";
            223 | string2
334 | string3
444 | string4
                                                                                                                 id | numeric | text
                                                                                                                              111 | string1
222 | string2
333 | string3
 ostgres=*# SELECT * FROM "transactions";
                                                                                                                postgres=*# UPDATE "transactions" SET "numeric" = "numeric" + 1;
                                                                                                                postgres="# orbArte transactions Set numeric = numeric +1;
ПОМИЛКА: не вдалося серіалізувати доступ через паралельне оновлення
postgres=!# INSERI INTO "transactions"("numeric", "text") VALUES (444, 'string4');
ПОМИЛКА: поточна транзакція перервана, команди до кінця блока транзакції пропускаються
postgres=!# DELETE FROM "transactions" WHERE "id"=1;
            223 | string2
334 | string3
             444 | string4
                                                                                                                ПОМИЛКА: поточна транзакція перервана, команди до кінця блока транзакції пропускаються
postgres=!# COMMIT
ostgres=*# COMMIT;
                                                                                                                 postgres-!#
                                                                                                                postgres-!# ROLLBACK
postgres-!# COMMIT
TIMMO
ostgres=# SELECT * FROM "transactions";
```

У попередньому випадку вдалось "відкатити" другу тразакцію і це не вплинуло на подальшу можливість роботи в терміналі. На цьому ж рівні навіть після завершення першої не вдалося зробити ні COMMIT ні ROLLBACK для другої транзакції. Взагалі, в класичному представленні цей рівень призначений для недопущення явища читання фантомів. На цьому рівні ізоляції ми отримуємо максимальну узгодженість даних і можемо бути впевнені, що зайві дані не будуть зафіксовані.

READ COMMITTED

На цьому рівні ізоляції одна транзакція не бачить змін у базі даних, викликаних іншою доки та не завершить своє виконання (командою COMMIT або ROLLBACK).

Дані після вставки та видалення так само будуть видні другій тільки після

завершення першої.

```
oostgres=*# SET TRANSACTION ISOLATION LEVEL READ COMMITTED READ WRITE;
                                                                                                  postgres=*# SET TRANSACTION ISOLATION LEVEL READ COMMITTED READ WRITE;
                                                                                                 postgres=*# SELECT * FROM "transactions";
id | numeric | text
oostgres=*# UPDATE "transactions" SET "numeric" = "numeric" + 1;
 ostgres=*#
                                                                                                             111 | string1
222 | string2
333 | string3
 ostgres=*#
ostgres=*#
                                                                                                   2 |
 ostgres=*#
 ostgres=*#
                                                                                                  (3 строки)
 ostgres=*#
 ostgres=*#
                                                                                                  postgres=*#
postgres=*# INSERT INTO "transactions"("numeric", "text") VALUES (444, 'strin
                                                                                                  postgres=*# SELECT * FROM "transactions";
                                                                                                   id | numeric | text
INSERT 0 1
postgres=*#
                                                                                                   1 |
2 |
3 |
                                                                                                             111 | string1
222 | string2
333 | string3
                                                                                                  (3 строки)
                                                                                                  postgres=*# _
postgres= #
postgres=*# DELETE FROM "transactions" WHERE "id"=1;
DELETE 1
                                                                                                ostgres=*# SELECT * FROM "transactions";
 ostgres=*#
                                                                                                1 | 2 | 3 |
                                                                                                         111 | string1
222 | string2
333 | string3
postgres="#
postgres=*# COMMIT;
                                                                                                        postgres=*# SELECT * FROM "transactions";
                                                                                                         id | numeric | text
postgres=#
                                                                                                                     223 | string2
334 | string3
444 | string4
                                                                                                          3 |
                                                                                                        (3 строки)
                                                                                                        postgres=*#
```

На цьому знімку також бачимо, що друга транзакція (справа) не може внести дані у базу, доки не завершилась попередня.

```
postgres=# START TRANSACTION;
START TRANSACTION
postgres=# START TRANSACTION;
START TRANSACTION
postgres=# SET TRANSACTION
postgres=# SET TRANSACTION ISOLATION LEVEL READ COMMITTED READ WRITE;
SET
postgres=*# UPDATE "transactions" SET "numeric" = "numeric" + 1;
UPDATE 3
postgres=*#

postgres=#

post
```

А тут бачимо, що після завершення першої, друга транзакція виконала запит, змінивши вже ті дані, що були закомічені першою транзакцією

```
postgres=# START TRANSACTION;
START TRANSACTION
                                                                                                            postgres=# START TRANSACTION;
START TRANSACTION
postgres=*# SET TRANSACTION ISOLATION LEVEL READ COMMITTED READ WRITE;
                                                                                                             ostgres=*# SET TRANSACTION ISOLATION LEVEL READ COMMITTED READ WRITE;
postgres=*# UPDATE "transactions" SET "numeric" = "numeric" + 1;
                                                                                                            postgres=*# UPDATE "transactions" SET "numeric" = "numeric" + 1;
DPDATE 3
postgres=*# SELECT * FROM "transactions";
id | numeric | text
                                                                                                            postgres=*#
postgres=*#
postgres=*#
           112 | string1
223 | string2
334 | string3
                                                                                                            postgres=*#
                                                                                                            postgres=*#
                                                                                                             postgres=*#
                                                                                                            postgres=*#
                                                                                                             postgres=*#
ostgres=*# commit;
                                                                                                             postgres=*#
                                                                                                             postgres=*#
                                                                                                             postgres=*#
postgres=#
postgres=# SELECT * FROM "transactions";
id | numeric | text
                                                                                                            postgres=*#
                                                                                                             postgres=*# SELECT * FROM "transactions";
                                                                                                             id | numeric | text
                                                                                                            1 |
2 |
3 |
(3 строки)
            113 | string1
224 | string2
335 | string3
                                                                                                                        113 | string1
224 | string2
335 | string3
 3 строки)
                                                                                                           postgres=*# commit;
COMMIT
postgres=#
 ostgres=#
```

Коли Т2 бачить дані Т1 запитів UPDATE, DELETE виникає феномен повторного читаня, а коли бачить дані запиту INSERT – читання фантомів.